

(карточные игры); 2) игры, которые базируются на случайном исходе событий, но имитирующие состязания в мастерстве (игра в кости); 3) игры, при которых используются законы вероятности (тотализатор, рулетка). Указ Президента «Об осуществлении деятельности в сфере игорного бизнеса на территории Республики Беларусь» в зависимости от видов игорного бизнеса выделяет такие виды азартных игр, как карточные игры, рулетку, игры на игровых автоматах и т.д.

Указ содержит также положения, касающиеся выдачи лицензии для осуществления предпринимательской деятельности в сфере игорного бизнеса, прав и обязанностей посетителей игорных заведений и организаторов азартных игр, вопросов налогообложения при осуществлении видов игорной деятельности, предусматривает ограничения на организацию и проведение азартных игр и административную ответственность, которая наступает в результате нарушений в сфере игорного бизнеса. Следовательно, Указ Президента Республики Беларусь закрепляет положения, касающиеся предпринимательской деятельности в сфере игорного бизнеса, и определяет границы законодательного регулирования данной отрасли.

Таким образом, на законодательном уровне возникает необходимость в урегулировании вопросов относительно дальнейшего существования и развития игорной деятельности путем лишь частичного вмешательства государства в данную сферу предпринимательства. Но вместе с тем государством должны охраняться права и свободы граждан и общества в целом.

Ю.Т. Рахатка

ГрДУ імя Я.Купалы (Гродна)

МАРАЛЬ, ЯК АСНОЎНЫ САЦЫЯЛЬНЫ РЭГУЛЯТАР У ПОГЛЯДАХ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

Прававыя погляды Ф.Скарыны разглядалі вядомыя беларускія даследчыкі: І.С.Дварчанін, С.А.Падокшын, Я.А.Юхо, але ў іх працах асабліва ўвага надавалася прававым нормам, а мараль не з'яўляліся спецыяльным аб'ектам даследавання.

У «Сказанні доктара Ф.Скарыны с Полоцька в книги второго закону Моисеева» сказана: «закон прироженный в том наиболее соблюдаем бываець: то чиници иным всем, что самому любо ест от иных имети». Дадзенае выказванне — залатое правіла маралі, і найбольш поўна адлюстроўвае, што такое мараль. Скарына лічыць, што асоба павінна кіравацца ў жыцці гэтым правілам.

БДЭУ. Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт. Бібліятэка.

БГЭУ. Белорусский государственный экономический университет. Библиотека.°

BSEU. Belarus State Economic University. Library.

Дадзенае правіла мае аналогію з дзесяццю заветаў, а гэта ўказвае на тое, што асноўнай крыніцай маралі выступае права божае, альбо “прырожанас”. Гэта значыць, што маральныя паняцці добра і зла даюцца ад нараджэння, а пазнае чалавек іх дзякуючы свайму розуму: “тым же обычаем и ныне единый каждый человек, имея разум познаеть (вылучана аўтарам), иже непослушание, убийство, прелюбодеяние, ненависть, гордость, злоречение, ...” Па прыродзе людзі валодаюць станоўчымі якасцямі. Роля маралі — вучыць людзей быць добрымі ў адносінах адзін да другога, а гэта патрэбна для суіснавання, падтрымання парадаку ў грамадстве, рэгуляванню адносін паміж людзьмі.

Пад прававой нормай Скарына разумее права пісанае. Прававыя нормы, як і мараль асноўваюцца на “прыражоным праве”, але Францыск прытрымліваецца меркавання, што з самага пачатку дадзеныя нормы ствараліся для людзей злых, тых, хто не прыняў нормы божага права: “И вчинити суть права, или закон, для людей злых...”, для тых, хто стаў злым.

Несумненна, і праву і маралі Скарына надаваў вялікае значэнне, але мы можам казаць аб тым, што мараль, у разуменні Скарыны, стаіць вышэй, чым права. Маральныя нормы ўтрымліваюць у сабе ўсе неабходныя правілы і нормы, якія неабходны чалавеку для жыцця ў грамадстве. Праяўленне беззаконня, на думку Скарыны, — гэта перш за ўсе парушэнне норм маралі, якое праяўляецца ў граху: “Каин теже познал ест грех свой, иже убил брата Авеля, протож и рече: “Болши ест беззаконие (вылучана аўтарам) мое, нежели бых могл милосердие умолити””. Менавіта так з’явіліся людзі, якія перасталі прытрымлівацца маральных норм (злыя людзі). На думку Скарыны іх да гэтага падштурхнула нячыстая сіла. І Бог выбраў людзей, якія ўсталявалі такі рэгулятар грамадскіх адносін як права, каб абараніць сябе, сваіх блізкіх і чалавечтва увогуле ад людзей, што парушаюць агульнапрынятыя нормы: “Егда грешимо перед лицем Божиим, укрепляются врази наши душевныи, яко суть диаволи, ... То посылаеть нам господь бог пастырей и докторов, ... теже князей и восвод, ... иже боронят нас от рук поганских”. Значыць права спатрэбілася, толькі для таго, каб дадаткова рэгуляваць усе адносіны ўжо рэгламентаваныя мараллю, каб бараніць тых хто жыве згодна з мараллю.

Францыск Скарына лічыў, што права і мараль цесна ўзаемазвязаны: мараль даецца ўсім людзям ад Бога, а права патрэбна, каб абараніць адносіны, што склаліся ў рамках гэтых маральных норм, ад людзей, якія іх парушаюць. Нормы маралі адыгрываюць такое значэнне, таму што яны рэгулююць жыццё большасці людзей. Менавіта таму можна казаць аб тым, што асноўным сацыяльным рэгулятарам Скарына лічыў мараль.